

Geluk zit hem in de kleine dingen.

Essay Dordtologie
RAMBO-cursus
Jeanine Katsman
Gemeente Dordrecht/SO/RR/Monumentenzorg
16 november 2014

Als medewerker monumentenzorg was ik al redelijk bekend met de geschiedenis van Dordrecht. Mijn reden om de cursus Dordtologie te volgen was niet hoofdzakelijk om kennis van Dordrecht te vergaren, hoewel ik er bewust van was dat ik weinig tot geen kennis had van de Dordtse schilder- en kerkelijke kunst. De belangrijkste reden om Dordtologie te volgen, was dat ik zelf de presentatie over monumentenzorg in de cursus verzorg en dat ik erg benieuwd was welke onderwerpen de andere docenten uitlichtten en hoe ze presenteerden.

Tijdens de cursus ging alles volgens verwachting: bij de algemene geschiedenis van de stad en het eiland kan ik het goed volgen en instemmend knikken. Bij de verhalen van Sander Paarlberg, over de 16^e t/m 19^e eeuwse Dordtse schilders, van Sjoerd de Meer, over de scheepvaart en –bouw, en van Herman van Duinen, over de middeleeuwse kerkelijke kunst, begon het echter toch wel te duizelen, zoveel nieuwe verhalen en feiten. Reden om het cursusboek nog eens goed door te nemen en het Dordrechts Museum en de verschillende kerken weer te bezoeken.

Foto: Hof 5 en 16, met de zij-ingang van de Augustijnenkerk in de poort.

Het meest opmerkelijk vind ik echter de reacties van mijn medecursisten, ambtenaren van de stad Dordrecht: ze kunnen de weg niet vinden in Dordrecht! Het Weeshuisplein, de plek waar ooit het Mariënbornklooster heeft gestaan: weten ze niet. Tweede Tol: kennen ze niet. De zij-ingang van de Augustijnenkerk: kunnen ze niet vinden. Ik had niet gedacht dat dat uitgelegd moest worden.

Hoe ga ik nu mijn nieuwe kennis van de cursus toepassen in mijn dagelijks werk? Ik verwacht geen honderdtachtig graden omslag; ik moet natuurlijk de vergunningaanvragen blijven beoordelen, vragen over monumenten beantwoorden, subsidieaanvragen behandelen en af en toe een presentatie, rondwandeling of rondleiding geven. Maar ik weet al wel enkele veranderingen die ik ga doorvoeren.

In mijn eigen presentatie voor de cursus Dordtologie zal ik enkele objecten die in de andere presentaties zijn genoemd, nogmaals laten zien, maar dan in een andere, namelijk mijn, context. Het huis te Merwede is bijvoorbeeld al vele malen genoemd als huis van de heren van Danielsambacht, dat na de Sint Elisabethsvloed van 1421 nooit meer de grandeur van daarvoor kreeg, en tot ruïne is vervallen. Ik liet altijd zien hoe zo'n ruïne tegenwoordig in stand wordt gehouden, maar ik zal nu ook laten zien dat de contouren in de grond zijn afgebakend en ik zal de mensen uitnodigen om ter plekke te kijken.

Foto: de contouren van het Huis te Merwede zijn in de grond weergegeven. (Foto H. A. van Duinen, officiële opening 24-6-2010)

Een ander terugkomend onderwerp zal een object uit het buitengebied zijn, die monumentenzorg voornemens is aan te wijzen als gemeentelijk monument. Misschien een schotbalksluis of het kerkje in de Tweede Tol. En ik zal er gelijk een plattegrondje bij doen, om te laten zien waar dat ligt!

Of en hoe ik deze veranderingen in mijn presentatie doorvoer, kan je zelf beoordelen: kom naar mijn Dordtologiepresentatie over Monumentenzorg in Dordts perspectief.

Naar aanleiding van onder andere de onbekende zij-ingang van de Augustijnenkerk, wil ik mijn kennis van Dordrecht meer delen. Niet alleen via presentaties en rondleidingen, maar ook terloops, tijdens mijn werk. Ik heb dat heel toevallig zo'n twee weken geleden al kunnen doen. Ik ging toen met een bouwkundige van het Ingenieursbureau Drechtsteden de griendketen en dijkwachtershuisjes in Polder de Biesbosch inventariseren. Bekeken moest worden wat voor onderhoud moest gebeuren en of daarmee geen monumentale waarden verloren gingen. Die griendketen staan midden in de akkers. Het was november, dus de boer had net een lekkere laag mest door z'n akker heen geploegd. Gelukkig hadden we onze baggerlaarzen aan en zo stampten we richting de griendkeet. Om de tijd te vullen, heb ik verteld dat de polder vroeger ook Biesbosch was, dat het in 1926 ingepolderd was als werkverschaffingsproject, en dat de griendketen nog restanten van de Biesboschtijd zijn. Het banjeren door de akker was als een herbeleving van de drassige grond van de Biesbosch. Pas toen ik vertelde dat de keet op een heuvel stond, zodat de griendwerkers een droog heenkomen hadden tijdens vloed, begon het voor de man te leven. En met name de basaltblokken waarmee de heuvel versterkt is, waren voor hem het bewijs dat het echt waar was, wat ik zei. Ik heb het idee dat het voor hem nu duidelijker is aan wat voor kotje hij nou onderhoud moet plegen.

Foto: Griendkeet aan de Noorderelsweg.

Een andere manier om mijn kennis van monumenten in Dordrecht te verspreiden, is door middel van verslagen van restauraties op de website (cms.dordrecht.nl/monumentenzorg). Het maken van een verslag is gelijk het moment om de restauraties te documenteren, een wens die kortgeleden door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed is geuit. Een goed begin lijkt mij een verslag van de restauratie van het Hof, dat begin 2015 weer open zal zijn. Dat Mecanoo architecten het ontwerp heeft gemaakt en de reden waarom een nieuwbouwarchitect deze ingrijpende restauratie mocht uitvoeren, is bij weinig collega's bekend, merkte ik tijdens de cursusmiddag in de Augustijnenkerk.

Mijn conclusie is daarom: neem nooit aan dat anderen hetzelfde weten als jij; blijf het ze vertellen.

Nota bene: Wist je al dat het Wantijpark in de jaren '30 óók als werkverschaffingsproject is aangelegd? De toen al bestaande schietbaan en -muur is gewoon in het ontwerp meegenomen.

Foto: schietmuur in het Wantijpark, met consolidatiemaatregelen tegen het wegzakken. De restauratie zal begin 2015 starten.